

PETO PROŠIRENJE EU

(“veliko proširenje”,
“zlatno doba proširenja”)

Prof. dr Gordana Đurović

Struktura

1. EU: osnovni pokazatelji
2. Ideja evropskog ujedinjenja
3. Evropska integracija između dva svjetska rata
4. Evropa poslije II svjetskog rata (Maršalov plan, Stvaranje SRNj, Osnivanje MO, motivi integracija)
5. Teorije evropskih integracija
6. Evropska zajednica za ugalj i čelik
7. Evropska ekonomska zajednica i Euroatom
8. Prvo proširenje (1973) i dalji razvoj EI
9. Drugo proširenje (1981) i kreiranje jedinstvenog evropskog tržišta
10. Treće proširenje (1986), Matriht i EMU
11. Četvrto proširenje (1995), Amsterdam i Nica
- 12. Peto proširenje (2004, 2007)**
- 13. Potreba unutrašnje konsolidacije i institucionalne reforme – Ustav EU**
- 14. Evropska integracija: sektorska, vertikalna i horizontalna dimenzija**
- 15. Perspektive daljeg širenja EU**

12. Peto proširenje (2004, 2007)

- **Kriterijumi pristupanja:**

1. Politički
2. Ekonomski
3. Pravni
4. Integracioni kapacitet EU
5. Administrativni kriterijum

- **Pretpristupna strategija:**

- sprovođenje **SPORAZUMA** o pridruživanju (tzv. **Evropa sporazumi**);
- **PRISTUPNO PARTNERSTVO** i sprovođenje Nacionalnog programa za usvajanje Acquis-a;
- **TEHNIČKA I FINANSIJSKA PODRŠKA** (pomoć u izgradnji institucija, programi tehničke pomoći za usvajanje i sprovođenje pravne tekovine Unije, kofinansiranje većih investicionih projekata kroz kredite EIB i podršku međunarodnih finansijskih institucija, otvaranje programa EU za zemlje kandidate za članstvo, itd.) i
- uspostavljanje „strukturnog“ **DIJALOGA** koji će predstavljati dijalog svih država članica i država kandidata o pitanjima od zajedničkog interesa (uključujući redovno godišnje izvještavanje o progresu u pristupnim pregovorima od 1998. godine).
- **Ugovor iz Nice otvorio je institucionalnu mogućnost za veliko, peto proširenje EU**

Sporazumi o pridruživanju i zahtjevi za članstvo (peto proširenje i Turska)

Zemlja	Sporazum o pridruživanju		Zahtjev za članstvo
	Potpisan	Stupio na sangu	
a) „Evropa sporazumi“ koji su uključivali politički dijalog			
Mađarska	Dec. 1991.	Feb. 1994.	Mart 1994.
Poljska	Dec. 1991.	Feb. 1994.	April 1994.
Bugarska	Mart 1993.	Feb. 1995.	Dec. 1995.
Rumunija	Feb. 1993.	Feb. 1995.	Jun 1995.
Češka	Okt. 1993.	Feb. 1995.	Jan. 1996.
Slovačka	Okt. 1993.	Feb. 1995.	Jun 1995.
Estonija	Jun 1995.	Feb. 1998.	Nov. 1995.
Letonija	Jun 1995.	Feb. 1998.	Okt. 1995.
Litvanija	Jun 1995.	Feb. 1998.	Dec. 1995.
Slovenija	Jun 1996.	Feb. 1999.	Jun 1996.
b) Sporazumi o pridruživanju (bez uključivanja političkog dijaloga)			
Malta	Decembar 1970.	April 1971.	16.7.1990/5.10.1998.
Kipar	Decembar 1972.	Jun 1973.	3.7.1990.
Turska (5,56% u Evropi)	Septembar 1963.	Dec. 1963.	4. 4.1987. 4
	Dodatni trg. protokol 1970.	Sporazum o car. uniji sa EU (1995)	

Agenda 2000 i Mišljenje Komisije o podnijetim zahtjevima za članstvo

- Jesen 1997 , dokument „**Agenda 2000: za jaču i širu Uniju**“, zvanično Mišljenje EK o podnijetim zahtjevima za članstvo za 10 država CEE.
- Polazeći od ocjene pojedinačnih zemalja, EK je u svom Mišljenju (Opinion, 1997) preporučila da se pristupni pregovori otvore sa **Češkom, Estonijom, Mađarskom, Poljskom, Slovenijom i Kiprom** (tzv. “prvi val”).
- Na osnovu regularnog Izvještaja o progresu za svaku zemlju petog proširenja za 1999. godinu, koji je podnjet Savjetu, Komisija je preporučila da se otvore pristupni pregovori sa **Litvanijom, Letonijom, Maltom i Slovačkom**, a pod određenim uslovima, i sa **Bugarskom i Rumunijom** (tzv. “drugi val” pregovora).

Pretpristupna podrška

- **PHARE:** (*Poland Hungary Assistance for the Reconstruction of the Economy*)
- **ISPA:** (*Instrument for Structural Policies for Pre-Accession*) - Instrument strukturne politike u procesu pridruživanja)
- **SAPARD:** (*Special Action Programme for Pre-Accession Aid for Agricultural and Rural Development*) – podrška poljoprivredi i ruralnom razvoju

Agenda 2000

Obračunata sredstva	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2006.	%
1. Poljoprivreda	40,92	42,80	43,90	43,77	44,66	45,68	45,81	45,81	45,0%
CAP	36,62	38,48	29,57	39,43	38,74	39,60	39,61	39,61	38,3%
Ruralni razvoj	4,30	4,32	4,33	4,34	5,92	6,08	6,20	6,20	5,2%
2. Strukturne aktivnosti	32,05	31,46	30,87	30,29	35,67	36,50	37,94	37,94	34,3%
Strukturni fondovi	29,43	28,84	28,25	27,67	30,53	31,84	32,61	32,61	30,6%
Kohezioni fond	2,62	2,62	2,62	2,62	5,13	4,67	5,33	5,33	3,7%
3. Unutrašnje politike	5,93	6,04	6,15	6,26	7,88	8,10	8,21	8,21	7,1%
4. Vanjske aktivnosti	4,55	4,56	4,57	4,58	4,59	4,60	4,61	4,61	4,7%
5. Administracija	4,56	4,60	4,70	4,80	5,40	5,56	5,71	5,71	5,2%
6. Rezerve	0,90	0,90	0,65	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,6%
7. Pretpristupna pomoć	3,12	3,12	3,12	3,12	3,12	3,12	3,12	3,12	3,2%
SAPARD	0,52	0,52	0,52	0,52					0,3%
ISPA	1,04	1,04	1,04	1,04					0,6%
PHARE	1,56	1,56	1,56	1,56					0,9%
8. Kompenzacija za nove države članice u procesu prilagođavanja strukturnim fondovima u prvim godinama članstva						1,27	1,17	0,94	0,5%
Ukupno obračunata sredstva ,CA¹	92,03	93,48	93,96	93,22	102,99	105,13	106,74	92,03	100%
Ukupna sredstva za Isplate, PA	91,11	93,48	93,96	93,22	102,99	105,13	106,74	91,11	
Obračunata sreds. % BND ²	1,07%	1,08%	1,11%	1,10%	1,08%	1,06%	1,06%	1,07%	
Max sopst. prihoda % BND (% GNI)	1,07%	1,08%	1,11%	1,10%	1,08%	1,06%	1,06%	1,07%	7

Dinamika pristupnih pregovora

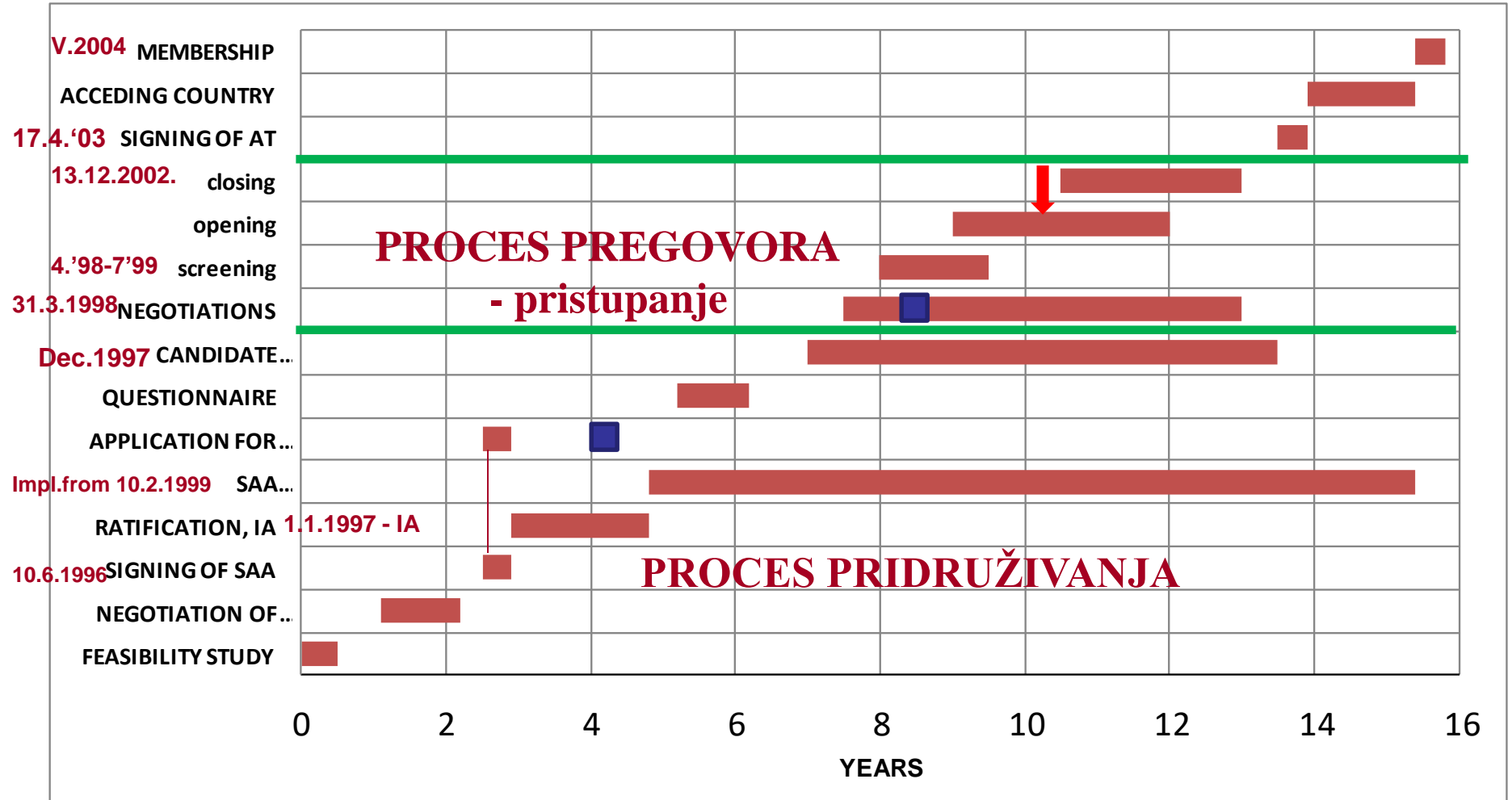
	Zemlja	Zahtjev za članstvo	Početak pristupnih pregovora	Multilateralni skrining	Bilateralni skrining (završetak)	Zaključenje pregovora / članstvo
Luksemburška grupa	Mađarska	mart 1994.	31. mart 1998.	april 1998.	Odmah poslije multilat. skrininga, završetak jula 1999	12.2002 / 1.5.2004.
	Poljska	april 1994.				2002 / 2004.
	Češka	jan. 1996.				2002 / 2004.
	Estonija	nov. 1995.				2002 / 2004.
	Slovenija	jun 1996.				2002 / 2004.
	Kipar	1990.				2002 / 2004.
Helsinki grupa	Slovačka	jun 1995.	15. februar 2000.	april 1998.	mart 1999 – decembar 1999.	2002 / 2004.
	Letonija	okt. 1995.				2002 / 2004.
	Litvanija	dec. 1995.				2002 / 2004.
	Malta	1990/1998.		feb. 1999.	dec. 1999	2002 / 2004.
	Bugarska	dec. 1995.		april 1998.	mart – decembar 1999.	2005 / 2007.
	Rumunija	dun 1995.				2005 / 2007.

Multilateralni (eksplanatorni) skrining je počeo zajedno za **11 zemalja** u aprilu 1998 !
 MT – proevropska Nacionalistička stranka i Laburistička partija (za neutralnu MT, kao Švajcarsku Mediterana). Okt.1996. Laburisti na vlasti – zamrzavanje aplikacije... 8
 Septembar 1988 - Nacionalisti opet, nastavak EI, pregovori koji su doveli do članstvo

Osnovni principi pregovaranja

- Fokus pregovora je na **USLOVIMA** pod kojima zemlja kandidat usvaja i sprovodi pravnu tekovinu Unije.
- **TRANZICIONI ARANŽMANI** mogu biti ispregovarani, ali moraju biti ograničeni u obimu i dužini trajanja, tako da nemaju većeg uticaja na pravila konkurencije ili funkcionisanje unutrašnjeg tržišta; njih mora da prati jasan plan usvajanja Acquis-a po fazama.
- Pregovori podrazumijevaju da se svaka zemlja ocjenjuje pojedinačno (**princip diferencijacije ili OWN MERIT APPROUCH**). Drugim riječima, iako su pregovori počeli u dva talasa, ne znači da će sve zemlje istovremeno završiti pregovore i postati članice („**ništa nije dogovoreno dok se sve ne dogovori**“^[1]). Pregovori sa svakom zemljom se vode individualno i zavise od progressa koji je svaka zemlja ostvarila.
- **PRINCIP SUSTIZANJA**, koji je uveden sa „drugim talasom“ (zemlje koje ulaze u pregovarački proces 2000. godine imaju mogućnost da „sustignu“ zemlje koje već pregovaraju, u okviru razumnog perioda vremena, ako ostvare dovoljan nivo progressa u pripremama za članstvo (*principle of catching up*))
- ^[1] ***Nothing is agreed until everything is agreed*** – osnovno pregovaračko pravilo.

Pregovori i o članstvu kao dio procesa pristupanja

Referendumi za ulazak u EU u novim državama članicama

ZEMLJA	DATUM ODRŽAVANJA	IZLAZNOST	DA	NE
MALTA	8.3.2003.	91,0%	53,60%	46,40%
SLOVENIJA	23.3.2003.	61,1%	89,19%	10,31%
MAĐARSKA	12.4.2003.	45,6%	83,76%	16,24%
LITVANIJA	10-11.5.2003.	63,4%	89,95%	8,82%
SLOVAČKA	16-17.3.2003.	52,1%	92,46%	6,29%
POLJSKA	7-8.6.2003.	58,8%	77,45%	22,55%
ČEŠKA	13-14.6.2003.	55,2%	77,33%	22,67%
ESTONIJA	14.9.2003.	64,1%	66,83%	33,17%
LETONIJA	20.9.2003.	72,5%	67,00%	33,30%
KIPAR	Ratifikacija u Parlamentu			

EU Membership Distribution

- Veliki broj kandidata za pristupanje
- Nizak ekonomski nivo novih država članica
- Neophodnost institucionalne reforme EU

EU MEMBERSHIP			
	EU MEMBERSHIP (May 2004)		January 2007
	RICH	POOR	
LARGE	UK	SPAIN	
	FRANCE	POLAND	
	ITALY		
	GERMANY		
SMALL	BELGIUM	PORTUGAL	
	LUXEMBOURG	GREECE	
	NETHERLANDS	ESTONIA	ROMANIA
	IRELAND	HUNGARY	BULGARIA
	DENMARK	CZECH REPUBLIC	
	SWEDEN	SLOVAKIA	
	AUSTRIA	SLOVENIA	
	FINLAND	CYPRUS	
		MALTA	
		LITHUANIA	
	LATVIA		

EFEKTI PETOG PROŠIRENJA

Broj stanovnika se smanjio u EU-12 za gotovo 3 miliona

NOVE DRŽAVE ČLANICE			STANOVNIŠTVO				Promjena broja stanovnika 2004-2015	POVRŠINA	
			2004 (000 stan)	%	2015 (000 stan)	%		000 km ²	%
	CODE	EU (28 DRŽAVA ČLANICA)	488.782	%	508.191	%		987,6	100
1	BG	Bulgaria/Bugarska (2007)	7.801	1,6%	7.202	1,4	-599,1	11,9	0,3
2	CZ	Czech Republic/Češka(2004)	10.195	2,1%	10.538	2,1	342,9	78,9	1,8
3	EE	Estonia / Estonija (2004)	1.358	0,3%	1.313	0,3	-45,2	45,0	1,0
4	CY	Cyprus / Kipar, € (2004)	723	0,1%	847	0,2	124,1	9,3	0,2
5	LV	Latvia / Letonija , € (2004)	2.277	0,5%	1.986	0,4	-290,4	65,0	1,5
6	LT	Lithuania / Litvanija, € (2004)	3.399	0,7%	2.921	0,6	-477,7	65,0	1,5
7	HU	Hungary / Mađarska (2004)	10.117	2,1%	9.849	1,9	-267,7	93,0	2,2
8	MT	Malta, € (2004)	400	0,1%	429	0,1	29,5	0,3	0,0
9	PL	Poland / Poljska (2004)	38.191	7,8%	38.006	7,5	-185,0	312,7	7,3
10	RO	Romania / Rumunija (2007)	21.521	4,4%	19.861	3,9	-1.659,7	237,5	5,5
11	SI	Slovenia / Slovenija, € (2004)	1.996	0,4%	2.063	0,4	66,4	20,3	0,5
12	SL	Slovakia / Slovačka, € (2004)	5.372	1,1%	5.421	1,1	49,5	48,8	1,1
EU 12			103.350		100.438		-2.912,4		23,0
EU 12 u odnosu na EU			21,1%		19,8%	-2.912			

Atraktivnost V proširenja

- Nove članice uvećale su Uniju za **12 novih država**, preko 21% stanovništva EU 27,

Oko **104 miliona stanovnika** sa Rumunijom i Bugarskom po podacima za 2004. godinu, (74,4 mil – EU10 i EU-2 još 29,6 mil. stanovnika). što predstavlja 21,1% ukupnog stanovništva EU-27

- Blizu četvrtinu površine povećala se EU- 23% proširene teritorije Unije
- oko 5,5% BDP-a (EU-12, od toga 4,7% BDP-a EU-10 i 0,8% BDP-a Rumunije i Bugarske, po podacima za 2004. godinu).

BDP se povećao sa 5,5% na 7,7% BDP-a EU, BDP/pc PPS se povećao najviše kod Balta, Rumuna i Slovenaca, dok se smanjio kod Kiprana

	CODE	BDP - 2004		BDP - 2015		BDP/ pc PPS					FDI 1989 - 2001	
		Tek.cijene mlrd € (bill.€)	%	Tek.cijene mlrd € (bill.€)	%	1998	2004	2010	2015	Razlika	TOTAL	pc
		10.609,8		14.702,1	100	100	100	100	100			
1	BG	20,9	0,20%	45,3	0,31	27	35	44	46	19	4.423	548
2	CZ	95,9	0,90%	167,0	1,14	73	78	80	85	12	30.103	2.920
3	EE	9,7	0,09%	20,3	0,14	42	57	64	74	32	2.625	1.928
4	CY	13,8	0,13%	17,6	0,12	86	89	99	81	-5	2.485	3.106
5	LV	11,7	0,11%	24,3	0,17	36	46	51	64	28	2.981	1.271
6	LT	18,2	0,17%	37,3	0,25	40	51	57	74	34	3.155	908
7	HU	83,1	0,78%	109,7	0,75	54	63	65	68	14	24.287	2.386
8	MT	4,9	0,05%	8,8	0,06	80	78	83	89	9	3.723	9.308
9	PL	204,8	1,93%	429,8	2,92	48	51	63	69	21	38.439	934
10	RO	61,4	0,58%	160,4	1,09	27	34	46	57	30	8.852	397
11	SI	27,7	0,26%	38,6	0,26	79	87	85	83	4	2.062	1.043
12	SL	34,8	0,33%	78,7	0,54	52	57	74	77	25	6.285	1.163
		587,0	5,5%	1.137,7	7,7%	53,6	60,5	67,5	72,25	19	129.420	1.245

Veoma veliki priliv SDI, značajno u proizvodni sektor. Najviše u Poljskoj i Češkoj,¹⁶ a po stanovniku na Malti, Kipru, Češkoj i Mađarskoj

Ekonomski efekti V proširenja

- **NAJVEĆE KORISTI OD PROŠIRENJA IMALO JE 12 NOVIH MS.** Proces pristupanja podstakao je **ekonomski rast** u novim zemljama članicama prosječno za **1,75%** godišnje u periodu od 2000. do 2008. godine (3,5% u periodu do 2003. godine, a čak **5,5% u periodu 2004-2008. godine**), dok je uticaj na stopu rasta BDP-a u starim državama članicama iznosio u istom periodu oko **0,5%**, posebno u zemljama koje su kanalisale svoje SDI prema novim članicama. Kao rezultat toga, životni standard u novim državama članicama je porastao: **SA 40% BDP PER CAPITA EU 15 PROSJEKA IZ 1999. GODINE NA 52% U 2008. GODINI. Odnosno sa 53 EU prosjeka u 1998 na 72 EU prosjeka u 2015. godini**
- **RAST TRGOVINSKE INTEGRACIJE** podstakao je efikasniju podjelu rada i jačanje konkurentnosti u EU. Učešće trgovinske razmjene u BDP EU 12 poraslo je na 56% (prije proširenja iznosilo je 47%). 80% izvoza EU 12, u 2007. godini, išlo je u EU 15, dok je izvoz EU 15 prema novim članicama porastao sa 4,7% na 7,5% njihovog ukupnog izvoza. Povećana integracija razmjene u EU dovodi do iskorišćavanja komparativnih prednosti, što za posljedicu ima jačanje potencijala rasta i poboljšavanje konkurentnosti EU u cjelini
- Nove države članice ušle su u intenzivan **PROCES MODERNIZACIJE EKONOMSKIH SISTEMA**, razvijajući model funkcionalne tržišne ekonomije i kapacitete da se suoče sa pritiskom konkurencije zajedničkog tržišta.

CEE se integrisala – ekonomski, infrastrukturno, institucionalno, bezbjednošću

Ekonomski efekti V proširenja

- **Ukupni transfer iz EU budžeta** prema EU 12 iznosio je prosječno oko **2%** njihovih BDP u 2007. godini, a projektovan je na **3% u 2013. godini** (pojedine zemlje mogu ostvariti maksimalne transfere oko **4% BDP-a iz strukturnih fondova**).
- **Državna pomoć** u EU 12 smanjena je sa 1,5% BDP-a (2000) na 0,5% (2006), čime se približila prosjeku EU 15.
- Koristi od proširenja imali su i radnici, unapređenjem **mogućnosti zapošljavanja** i kod kuće i u inostranstvu
- Oko **3 miliona novih radnih mjesta** je stvoreno u razdoblju od 2003. do 2007. godine, dok se nezaposlenost u ovim zemljama smanjila na blizu 7% u 2007. godini, koliko je otprilike iznosila i u EU 15.

Iskustva RU i BG kao osnov za „Enlargement plus“

- **DUBINSKI MONITORING CIJELOG PRISTUPNOG PROCESA:** više transparentnosti i efikasnosti u državnoj administraciji, uz nezavisno i efikasno pravosuđe, konkretni rezultati u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala, puna međunarodna saradnja u pravnim stvarima i sl., imaju jake političke implikacije na dalji razvoj država kandidata, pa se stoga mora izgraditi sistem dubinskog monitoringa (čak i prije kandidature);
 - **ZNAČAJ PROCESA MONITORINGA U FINIŠU PREGOVORA, A POSEBNO U RATIFIKACIONOM PERIODU:** neophodna je jasna potvrda o ispunjavanju svih političkih kriterijuma; to je pretpostavka i za pozitivno mišljenje EK i moguće preporuke i prijedloge (tzv. „**RANO UZBUNJIVANJE**“);
 - EU ne bi trebalo da precizira datum otvaranja pregovora, već samo kada on postane potpuno izvjestan (**PREVENCIJA I KONTROLA NEREALNIH OČEKIVANJA**);
 - **PREUZIMANJE PRAVNE TEKOVINE PRIJE PRISTUPANJA:** preporučljivo je za države u procesu pregovora da se usaglase sa cjelokupnom pravnom tekovinom Unije prije pristupanja, bez kalkulacija sa nekim postpristupnim mehanizmom monitoringa kao garancija da će „sve što je preuzeto, biti i ispoštovano“ - kasnije;
 - **PRISTUPANJE MOŽE BITI ODLOŽENO, A ZAŠTITNE KLAUZULE AKTIVIRANE:** EU ne bi trebalo da precizira datum stupanja na snagu Ugovora o pristupanju, ostavljajući otvorenim mogućnost odlaganja samog pristupanja, odnosno: veoma je važno podijeliti političke i tehničke razloge odlaganja; ovaj proces mora se odvijati na što transparentniji način, uz dobru komunikaciju unutar Unije i sa državom koja pristupa odnosno njenom javnošću;
 - **KOMUNIKACIJA, KONSOLIDACIJA I KONDICIONALNOST** ostaju ključni stubovi pristupnog dijaloga, kao instrument kontrole očekivanja obje strane
-
- **POSTPRISTUPNI MONITORING REFORMI** pravosuđa i borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala kroz tzv. **Mehanizam saradnje i verifikacije** (*the Cooperation and Verification Mechanism, CVM*), **nakon 5 godina, 2012 – umjesto da se ukine – NASTAVLJEN JE, pa proizen i poslije 10 godina**₉
On postoji i danas !

2004-2014: dekada velikog proširenja

- Nova ekonomska geografija Evrope
- SI, SK, EE, LV i LT u Eurozoni, ali EMU nema mehanizam prilagođavanja instrumenata monetarne politike koji je karakterističan za federalnu državu
- Ukupne FDI prema CIE su se utrostručile u periodu 1998-2004 i trend se nastavlja i u uslovima ekonomske krize;
- Iako je zabilježen visok rast FDI, on nije praćen dovoljnim investicijama u proizvodnju, bez većeg broja R&D centara, što je uticalo na transfer znanja; sa druge strane EU FONDOVI su podstakli inovacije i obrazovanje

Table 1. GDP/capita in real \$

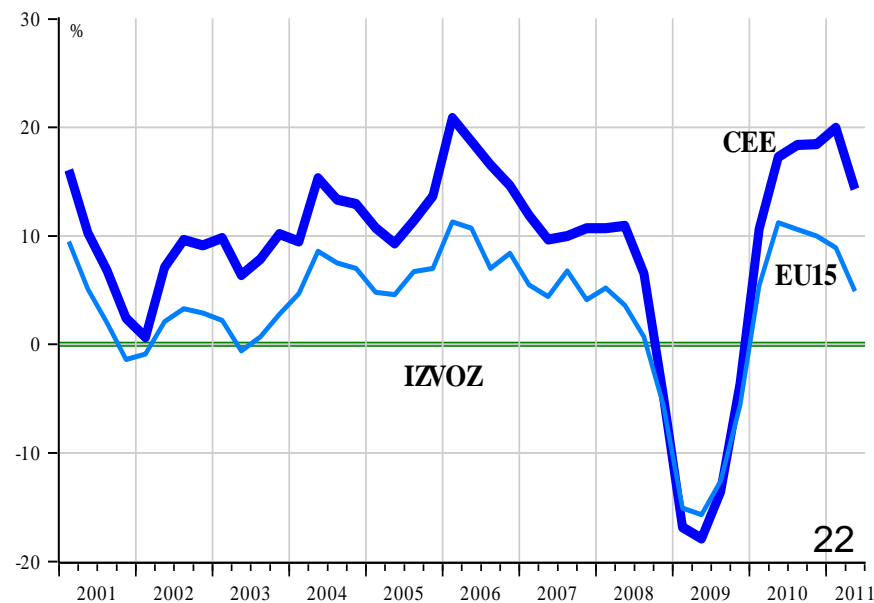
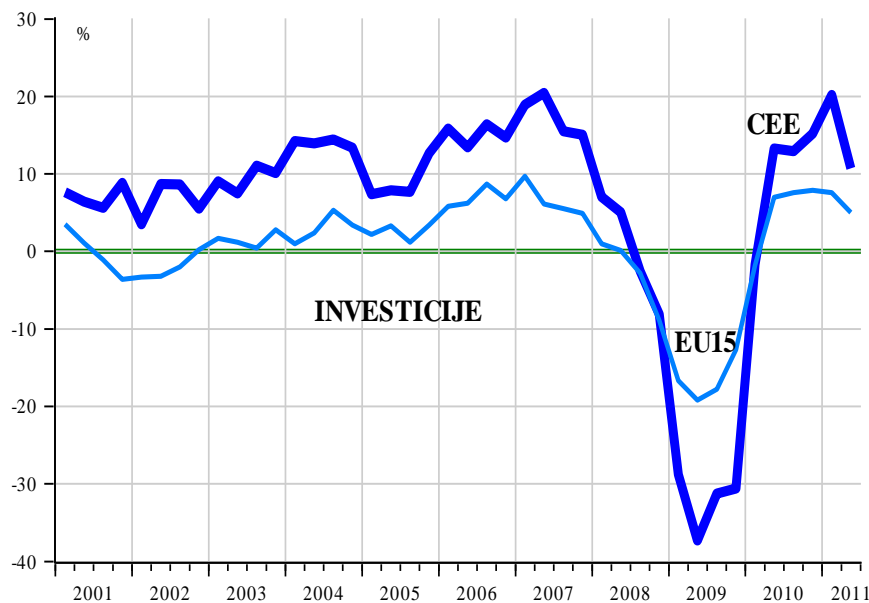
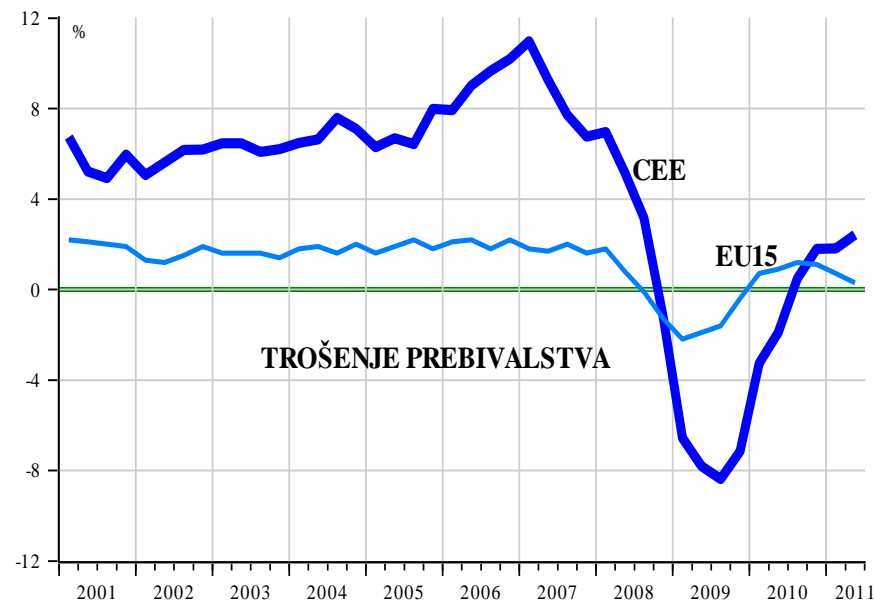
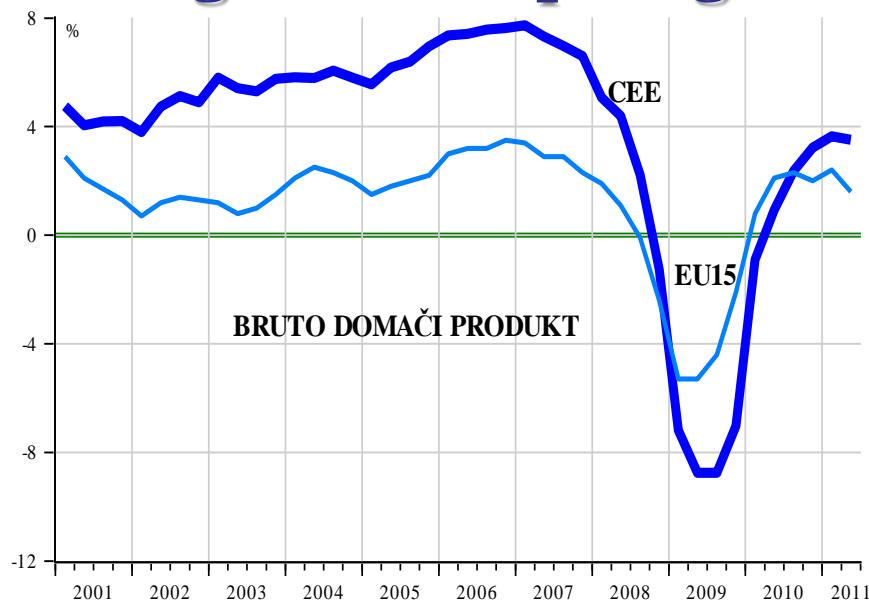
	1990	2000	2012
Bulgariae	2377	1579	6978
Czech Repub.	3787	5725	18683
Hungary	3186	4543	12531
Romania	1651	1651	9036
Slovenia	8699	10045	22000
Poland	1694	4454	12708
Ukraine	1570	636	3867

- **GDP/pc PPS** Poljske i Ukrajine: 1990 – bio je isti, 20 godina kasnije, taj odnos je **1:4**

Koji model razvoja za CIE poslije pristupanja ?

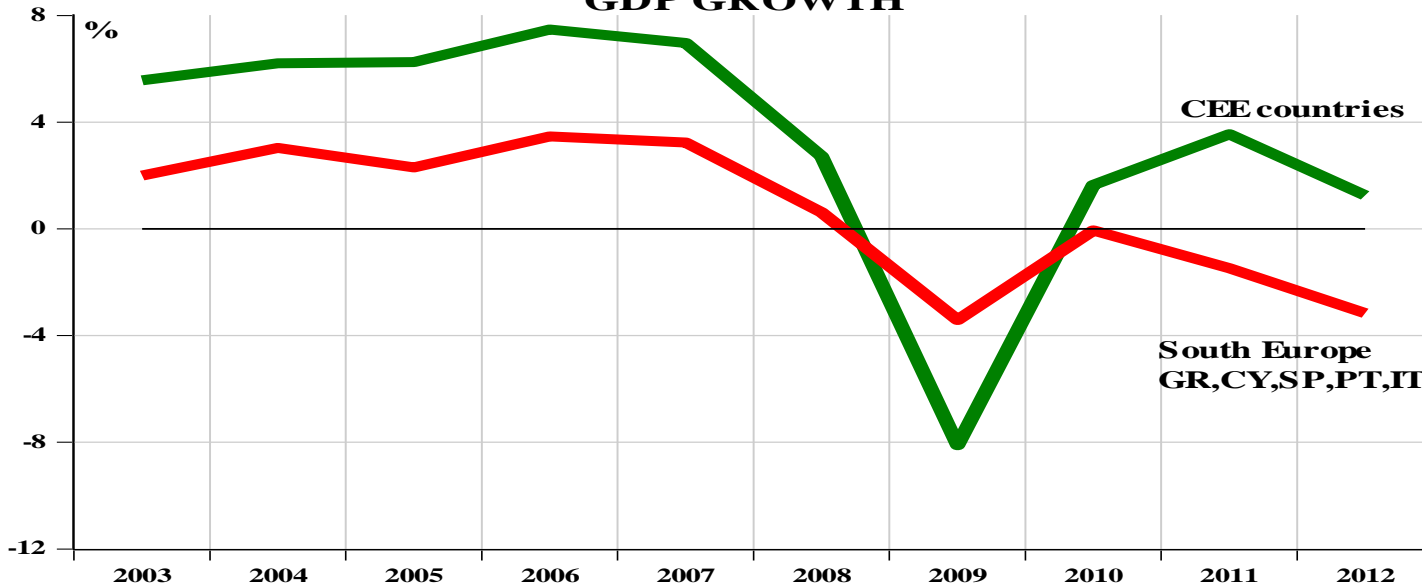
- **Negativni demografski trendovi u mnogim zemljama**, projekcije smanjenja stanovništva do 2060. od 18 do 26% (BG, LV, LT, EE, RO, PL), kao posljedica smanjenja stope nataliteta, velike upućenosti na EU-15, tj. velikih migracija
- Model razvoja nije baziran na cjenovnoj konkurentnosti i rastu produktivnosti: cijena rada u EU-15 i do 35 €, a u PL i HU, 5 i 7 €
- Godišnji broj patenata: EU-109 patenata na milion stanovnika, u Poljskoj 8 patenata
- CEE postala baza za EU automobilsku industriju (kao PT i ES 1980-tih) – **rast konkurentnosti, ali i zavisnosti od EU15**

ZAVISNOST NOVIH ČLANICA osjetila se u godinama prvog talasa ekonomske krize ...

PERFORMANSE “NOVIH” ČLANICA I PERIFERNIH DRŽAVA EU u KRIZI

GDP GROWTH

UNEMPLOYMENT RATE

Ekonomski i socijalni izazovi proširene EU

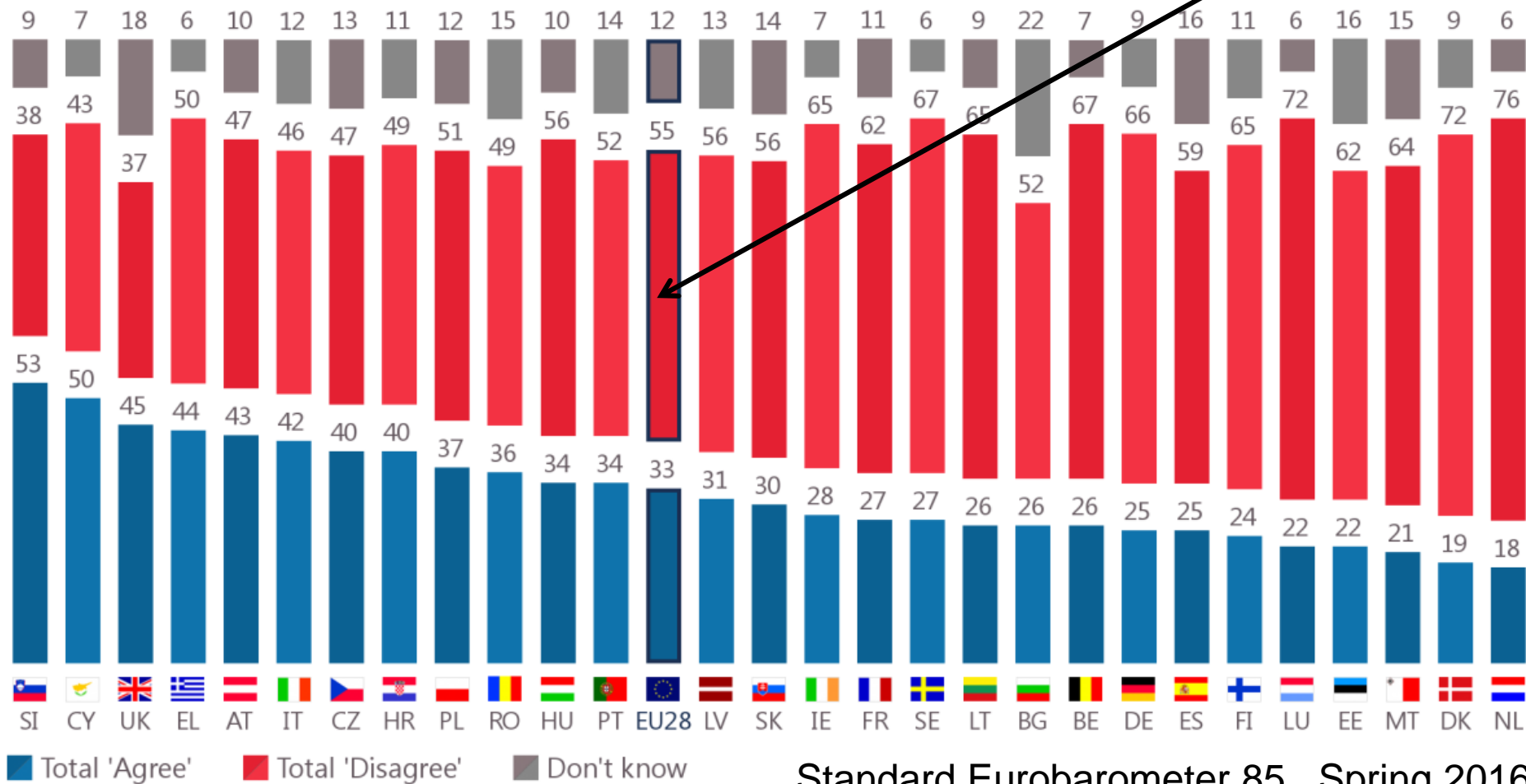
- Rast **euroskepticizma** (PL, Low and Justice party, SK, HU..), vezan za osjećaj “ekonomske krize” i “istorijske nepravde”
- **Nezadovoljstvo RO i BG** sa produženjem mehanizma nadzora i kontrole i nakon 2008-2012, 2013-2017,..
- **Slobodan protok radnika** sa tranzicionim periodima 2+3+2 maksimum (7 godina); samo UK, SE i IE nisu tražile tranzicione periode, a DE i AT maksimalne
- **UK** - iskustvo najvećeg migratornog talasa (maj 2004-maj 2006, došlo 560.000 radnika iz CIE, za 10 godina došlo 1,5 mil novih radnika, ali je to skromno uticalo na smanjenje cijene rada u UK, te podstaklo ekonomski rast; ni jedno istraživanje nije dokazalo da su ovi migranti negativno uticali na smanjenje ponude radnih mjesta, već uzroci svjetske ekonomske krize sa tržišta nekretnina i fin.tržišta...); kad su pristupale RO i BG – 9 starih MS zatražilo maksimalne tranzicione periode, uključujući UK
- Kad je počela kriza, neki su se migranti počeli vratiti u CIE region, u svoje zemlje, posebno podstaknuti podsticajima kroz CAP
- **DE** - poslije 7 godina odlaganja – 2012. godine, dobila najveći talas migranata u poslednjih 17 godina – čak 1,08 miliona radnika, ne samo iz PL, EO i BG, već više iz EL, ES, PT)

Podrška daljem proširenju?

- 2008 – **36%** građana EU protiv daljeg širenja (Eurobarometar)
- 2013. godine čak **53%** protiv daljeg širenja najmanje podrške u starim MS- Austria (76%), France (70%), Germany (69%), Finland (65%), the Netherlands (64%), Luxembourg (64%) and Italy (59%). MS, npr. u AT
- Sa druge strane, **37%** za dalje proširenje; najviše podrške je od strane novih MS, npr. PL čak 71%)

EB: Would be it easier to face the future outside the EU? My country could better face the future outside the EU....

QA19a.5 Please tell me to what extent you agree or disagree with each of the following statements.
(OUR COUNTRY) could better face the future outside the EU (%)

Standard Eurobarometer 85, Spring 2016

- **Proširenje više nije prioritet**, insistira se sve više na vladavini prava (RoL), administrativnim kapacitetima i novom ekonomskom upravljanju kao instrumentu za borbu protiv ekonomske krize

European Neighbourhood Policy & Enlargement Negotiations - AA/SAA/DCFTA with WTO members

Since the entry into force of the Treaty of Lisbon in 2009, Article 8 TEU provides the legal basis for the EU's **special relationship** with neighbouring countries focusing on **political association** and **economic integration** and clarifies the conditionality ('founded on the values of the Union') underlying this relationship. The article opens up the possibility of concluding international agreements such as **association agreements** (AAs), including the possibility of a **deep and comprehensive free trade area** (DCFTA) with WTO members.

the European Neighbourhood Policy (ENP)

The ENP currently encompasses 16 countries and territories in two regional areas. Six former Soviet republics – Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Moldova and Ukraine – to the east and in the Southern Caucasus are grouped in the **Eastern dimension**. Nine countries and territories located around the southern shore of the Mediterranean – Algeria, Egypt, Israel, Jordan, Lebanon, Libya, Morocco, the Palestinian territories, Syria and Tunisia – make up the **Southern dimension**.

Georgia, Moldova, Ukraine – signed DCFTA (2013), Armenia decide not to do so, and rather to joint CU with Russia.

Enlargement negotiations

Albania, Bosnia and Herzegovina, the Former Yugoslav Republic of Macedonia, Iceland, Kosovo, Montenegro, Serbia and Turkey.

AA

- FTA zaključeni sa Grčkom EL (1961), TR (1963), CY (1970) i MT (1972)
- Tzv. EVROPA sporazumi (AA) zaključeni između 10 CEE zemalja i EU u periodu od 1991(HU, PL) do 1996 (SI)
- Stvaranje FTA, asimetrično u startu, postepeno otvaranje (do 10 godina, u dvije faze)

SAA

- Nova generacija sporazuma za region JIE, tj. Zapadnog Balkana (termin usvojen 1999.godine)
- Prvi SSP zaključen januara 2001 sa Makedonijom, drugi juna 2001 sa Hrvatskom, treći juna 2006 sa Albanijom, četvrti oktobra 2007 sa Crnom Gorom, peti aprila 2008 sa Srbijom, šesti juna 2008 sa BiH
- **Sedmi parafiran jula 2014 sa Kosovom**

DCFTA

- Zemlje susjedstva, članice WTO-a
- Deep and Comprehensive FTA
- Georgia, Moldova, Ukraine (2013), Armenia decide not to do so, and rather to joint CU with Russia

13. Potreba unutrašnje konsolidacije i institucionalne reforme - Ustav EU

- **USTAV ZA EVROPU** (*Treaty establishing a Constitution for Europe*) usvojen je na Evropskom savjetu 18. juna 2004. godine. Njegovo potpisivanje od strane predstavnika država članica bilo je u Rimu, 29. oktobra 2004. godine
- **redefinisanje odredaba o institucionalnim mehanizmima Zajedničke spoljne i bezbjednosne politike (CFSP)**. Kreiranje pozicije ministra inostranih poslova u institucionalnoj strukturi Unije
- Druga novina u Ugovoru o Ustavu EU odnosila se na formiranje **evropske službe za spoljne aktivnosti i saradnju**
- Ugovor je predvidio eksplicitan pravni subjektivitet za Uniju, kao posebnog *sui generis* entiteta koji teži uspostavljanju svog međunarodnog identiteta i afirmaciji sopstvenog imidža kao ozbiljnog spoljnopolitičkog aktera.
- **Neuspjela ratifikacija Ustava EU** – Francusko i Holandsko “ne” 2005
- Prilikom proslave 50 godina od potpisivanja Rimskih ugovora, u Berlinu, 27. marta 2007. godine, usvojena je tzv. **BERLINSKA DEKLARACIJA**, prema kojoj je trebalo koncipirati novi - reformisani ugovor Evropske unije

14. Evropska integracija: sektorska, vertikalna i horizontalna dimenzija

- a) nove oblasti politike djelimično se ili u potpunosti regulišu na nivou EU (**sektorska integracija**),
- b) nadležnosti se postepeno sve više dijele između država članica ili su delegirane na nezavisne supranacionalne institucije (**vertikalna integracija**) ili
- c) EU se širi teritorijalno prihvatajući nove države članice (**horizontalna integracija**)

Dimenzije evropske integracije

	SEKTORSKA INTEGRACIJA	VERTIKALNA INTEGRACIJA	HORIZONTALNA INTEGRACIJA
Šta se integriše?	Oblasti politika / sektori	Nadležnosti u procesu donošenja odluka	Teritorija, obuhvat i granice
Kakva je integracija?	Integracija novih oblasti politika /sektora	Prenos nadležnosti sa država članica	Proširenje teritorije vođeno evropskim Acquis-om
Obuhvat i smjer integracija	<i>“Broadening”</i>	<i>“Deepening”</i>	<i>“Widening”</i>
	Obuhvat integracije se povećava	Integracija “u dubinu”	Integracija “u širinu”

...Dimenzije evropske integracije

- **SEKTORSKA INTEGRACIJA** odnosi se na proces u kome nove oblasti politike ili sektora postaju sve više regulisane na nivou EU rast sektorske integracije dovodi do toga da se barem jedna nova sektorska politika (djelimično ili u potpunosti) reguliše na nivou Unije (CFCP, azil I migracije)
- **VERTIKALNA INTEGRACIJA** odnosi se na podjelu nadležnosti između institucija Unije u integrisanim sektorskim politikama. Npr. saradnja može imati pretežno međuvladin karakter (minimalni nivo vertikalne integracije), iako to može takođe značiti da su nadležnosti određene sektorske politike potpuno delegirane na nivo EU (npr. monetarna politika u Eurozoni)
- **HORIZONTALNA INTEGRACIJA** odnosi se na teritorijalno širenje sektora i vertikalne integracije (politika prosirenja I uključivanje novih država članica u zajednicke politike Unije)

Tabela - Pregled dostignutog nivoa sektorske i vertikalne integracije u EU do Lisabonskog ugovora

Oblast politike	1950	1958	1967	1993	2004(2009)
- Regulatorne politike					
Protok roba i usluga	1	2	3	4	4
Protok kapitala	1	1	1	4	4
Protok ljudi	1	2	3	4	4
Politika konkurencije	1	2	3	4	4
Ekološki standardi	1	2	2	3	3
Zdravlje i standardi bezbjednosti	1	2	2	3	3
Standardi tržišta rada	1	1	1	3	3
- Spoljna i bezbjednosna politika					
Spoljna politika/diplomatija	1	1	1	2	3
Bezbjednosna i odbrambena politika	1	1	1	1	2
Humanitarna i razvojna pomoć	1	1	1	3	3
- Politike prema građanima					
Građanska prava i ljudska prava	1	1	1	2	2
Policajska saradnja	1	1	1	2	2
Imigracije i azil	1	1	1	2	3
- "Rashodne" politike					
Poljoprivredna cjenovna politika	1	1	4	4	4
Regionalni razvoj	1	1	1	3	3
Istraživanja	1	1	2	2	2
Socijalna zaštita i penzije	1	1	1	2	2
Javno zdravlje	1	1	1	2	2

1950 – status prije kreiranja supranacionalnih organizacija (samog procesa EI);
 1958 – Stupanje na snagu Ugovora o osnivanju EEZ; 1967 – Ugovor o spajanju; 1993 –
 stupanje na snagu Ugovora o EU; 2004 (Amsterdam, Nica, veliko peto proširenje) –
 Status quo po pitanju integracije politika, osim azila, spoljne i bezbjednosne politike;
 2009 – stupanje na snagu Lisabonskog ugovora – nema novih nadležnosti EK, uvodi se
 funkcija Predsjednika Savjeta EU i Visokog predstavnika EU za spolj. politiku i pol. bezbj.

- 1 = sve odluke u vezi sa svim navedenim politikama donose se na nivou država**
- 2 = neke odluke u vezi sa konkretnom politikom donose se na nivou EU**
- 3 = odluke u vezi sa ovom politikom se donose na oba nivoa (država članica i EU)**
- 4 = najveći dio odluka donosi se na centralnom nivou**

Horizontalna integracija EU: proces proširenja (1973-2013)

Krug proširenja	Zemlje kandidati za članstvo	Podnijet zahtjev	Početak pristupnih pregovora	Pristupanje	Ispregovara izuzeća ("opt-outs")	
Sjeverno proširenje	Danska Velika Britanija Irska	1961, 1967	1961,1970	1973	EMU EMU, Šengen Šengen	
	Norveška	1962,1967	1962,1970			
	Island	2009	2010-			
Južno proširenje	Grčka	1974	1976	1981		
	Portugal Španija	1977	1978/1979	1986		
	Turska	1987	2005 -			
	Kipar, Malta	1990	1998/2000	2004		
EFTA proširenje	Austrija	1989	1993	1995		
	Švedska, Finska ¹	1991/92	1993	1995	Švedska/EM	
Istočno proširenje	Poljska, Mađarska	1994	1998	2004		
	Češka, Estonija	1995	1998	2004		
	Slovenija	1996	1998	2004		
	Litvanija, Letonija, Slovačka	1995	2000	2004		
	Rumunija, Bugarska	1995	2000	2007		
Zapadni Balkan	Hrvatska	2003	2005-2011	(2013)		
	Makedonija(FYRoM)	2004				
	Crna Gora	2008				
	Srbija	2009				
	Albanija	2009				
	Bosna i Hercegovina	-				35
	Kosovo	-				

15. Perspektive daljeg širenja EU

- Kratki rok: interna konsolidacija i program ekonomskog oporavka
- Rast konkurentnosti EU tržišta (rast eksterne tražnje, FTAs (Meksiko, Južna Koreja, Čile, eko-industrija - organska poljoprivreda, zeleni turizam, održivo šumarstvo; “plava” ekonomija – resursi mora i okeana
- Spoljne akcije – jačanje veza sa NATO-om
- Zaokruživanje PP – Poslije Hrvatske, usporavanje procesa....WB6, ~~Island, Turska..~~

EU 2020, 2030..

- **SREDNJI ROK: Zapadni Balkan!**
- ~~Švajcarska, Norveška..~~
- Izlazak UK iz EU – 31.1.2020.godine – EU27
- Prekomorske teritorije, ACP zemlje
- Mediteranski sporazumi, arapske države
Sredozemlja, Izrael
- Istočno partnerstvo – UA, Moldavija,
Jermenija, Azerbejdžan, Gruzija
- **DUGI ROK:** dugoročna vizija razvoja EU,
jačanje unutrašnjih veza

DODATAK I

**POSTOVANJE EVROPSKIH
VRIJEDNOSTI U NOVIM
DRZAVAMA CLANICAMA**

Član 2 Ugovora o EU

- Unija je zasnovana na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokratije, jednakosti, pravne države, kao i na poštovanju prava čovjeka, uključujući i prava lica koja pripadaju nacionalnim manjinama.
- Ove vrijednosti su zajedničke svim državama članicama u društvu koje karakterišu pluralizam, nediskriminacija, tolerancija, pravda, solidarnost i jednakost između žena i muškaraca.

ČI. 7 UEU, Nuklearna klauzula

Na obrazložen predlog 1/3 država članica, EP ili EK, SAVJET može, nakon pribavljanja saglasnosti EP, većinom od 4/5 svojih članova utvrditi da **POSTOJI JASAN RIZIK** da država članica može ozbiljno povrijediti vrijednosti iz člana 2. Prije nego što donese takvu ocjenu Savjet će saslušati tu državu članicu i može joj uputiti preporuke, postupajući u skladu sa istom procedurom. Savjet redovno provjerava da li razlozi koji su doveli do takve **ocjene** i dalje postoje.

EVROPSKI SAVJET, jednoglasno na predlog 1/3 DČ ili Komisije i nakon pribavljanja saglasnosti EP, može utvrditi da neka država članica **OZBILJNO I TRAJNO POVREĐUJE VRIJEDNOSTI** iz člana 2 nakon što je pozvao tu državu članicu da se izjasni.

Kada se donese **ocjena** u skladu sa stavom 2, Savjet može, kvalifikovanom većinom, odlučiti da **SUSPENDUJE NEKA PRAVA KOJA ZA TU DRŽAVU ČLANICU** proističu iz primjene ovih ugovora, **uključujući prava glasa** predstavnika vlade te države članice u Savjetu. Pri tom, Savjet će voditi računa o mogućim posljedicama takve suspenzije na prava i obaveze fizičkih i pravnih lica.

Obaveze te države članice iz ovog ugovora u svakom slučaju i dalje obavezuju tu državu.

SAVJET može, kvalifikovanom većinom, **NAKNADNO ODLUČITI DA IZMIJENI ILI UKINE MJE**re koje je preduzeo u skladu sa stavom 3, kao odgovor na promjenu situacije koja je dovela do izricanja navedenih mjera.

Pravila glasanja koja se primjenjuju na Evropski parlament, Evropski savjet i Savjet, u smislu ovog člana, utvrđena su članom 354 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

Pokrenute procedure da se PL i HU kazne zbog kontinuiranog kršenja evropskih vrijednosti PL - Dec. 2017, reforme koje podrivaju nezavisnost pravosudja HU – Sept. 2018 – anti-migrantska politika, reforma pravosudja, ali i medijske reforme, te "nezdravi" nacionalizam

Madjarska

- HU – prvi slucaj demokratskog zaostajanja u EU, hibridni rezim
- 2010 – FIDES, Viktor Orban, neproporcionalni sistem, pa se ostvarila 2/3 vecina u Parlamentu
- Novi ustav 2012
- Neoliberalni politicki poredak
- Osnivanje nacionalne pravosudne kancelarije koja imenuje sudije..smanjena starosna penzija sudija sa 70 na 62 godine
- Osnivanje Savjeta za budget, koji moze staviti veto na svaki budget koji usvoji Parlament
- Osnivanje Savjeta za medije – kontrola svih medija
- 2013- ustavni amandmani, dalje smanjenje nezavisnosti pravosudja, kriminalizuje se beskućnistvo, visoka zavisnost vjerskih zajednica od saradnje sa Vladom
- Smanjenje nadležnosti Ustavnog suda
- Izbori 2014 -, FIDES, opet 2/3 , ali je ipak ubrzo gubi
- 2015 – izbjeglicka kriza – vjetar u ledja nacionalizmu, proglašenje vanrednog stanja, antimigrantska kampanja
- Nezavisni mediji gotovo da ne postoje
- Ponasanje države prema PREPORUKAMA EK – *ignoring...catch me if you can....*
- Restrikcije prema organizacijama civilnog drustva, blokada mnogih kanala finansiranja
- Ukupno – put ka jednopartijskom sistemu, demokratsko nazadovanje...
- 2018 – aktiviranje klauzule UEU
- Saslusanja – sept. 2019, dec 2019
- Clanstvo FIDESa u EPP-u pod suspenzijom...

Poljska

- Antiustavno populisticko odstupanje
- 2015 – partija desnice Pravo i sloboda, Evropski konzervativci i reformisti
- Kačinski – antimigrantska politika, odbijanje prihvatanja migrantskih kvota („imamo ukrajince, ako nam treba radna snaga...“)
- 2019 – opet pobjedila partija Prava i slobode, donose 13 novih zakoni koji su suštinski promijenili ustavno uređenje zemlje
- Predsjednik DUDA, tijesno pobjedio na izborima jula 2020.godine - Law and Justice (PiS) party, protiv liberalnog gradonačelnika Varšave, Civic Platform (PO) group, Mr Trzaskowski, velika izlaznost, skoro 69%, glavna pitanja – budućnost Poljske u EU i rastuci nacionalizam....
- Izbor sudija ustavnog suda...
- Nacionalni savjet sudstva, njih bira Parlament, a oni biraju sudije...smanjenje starosne granice a sudije sa 70 na 65 (na taj način 40% sudija bilo primorano da se penzioniše), pravosuđe se stavlja pod kontrolu Ministarstva pravde, gdje ministar postaje i Generalni tužilac, uvedena i mogućnost disciplinskih mjera prema sudijama koji primjenjuju predude Suda pravde EU
- Obrazloženje ovih akcija – „čišćenje pravosudja od komunista, što nije uradjeno 90-tih godina...“
- Posljedica – nema vladavine prava u Poljskoj
- Poslije pravosudja, atak na medije i NVO
- Jos 2016 – EK pokrenula dijalog sa Poljskom i na osnovu toga dala PREPORUKE, pa dopunske preporuke krajem 2016 ponovo, pa u julu 2017. godine
- Poljska – tri saslušanja bila u okviru preventivnog postupka člana 7 – tokom 2018. godine
- Postupka sankcija nije jos sustinski pokrenut, a moze se pokrenuti pred Sudom pravdeEU, tako da ga pokrece EK ili odredjeni broj drzava članica

Sukob dva pravna procesa?

- **Usvajanje budžeta EU – MFF 2021-2027** koji sadrži i tako važan paket ekonomskog oporavka Next Generation EU od 750 mlrd, što bi trebalo da stupi na snagu 1.1.2021.g.
- Trenutno blokiraju PL i HU usvajanje budžeta, koji je usaglasen 12.11.2020.
- Zbog vezivanja sa RoL protection Regulativom – zabrinuti su kako će EK pred Sudom pravde EU dokazivati da su vrijednosti prekršene, veliko diskreciono pravo EK...

- **Usvajanje regulative o zaštiti vladavine prava i EU** - Proposal for a Regulation of the EP and of the Council on **the protection of the Union's budget** in case of generalised deficiencies as regards the rule of law in the Member States – postignut dogovor EP i Savjeta 5.11.2020.
- Ovom regulativom mogu se zamrznuti sredstva nekih programa ako se dokaze da MS krši EU vrijednosti

- Postoje različiti **radikalni predlozi** kako „natjerati“ članice EU da poštuju zajedničke evropske vrijednosti navedene u članu 2 UEU
- **Npr. dokazivanje da zemlja sistematski krši EU vrijednosti**, targetirati uzroke (narušavanje nezavisnosti sudstva), a ne samo da zemlja nije isplatila kompenzaciju sudijama za prijevremeni odlazak u penziju (zbir pojedinačnih slučajeva – posljedice), isplatom kompenzacije ne zadire se u srž problema
- **Formiranje tzv. Kopenhaške komisije** (provjera osnovnih kriterijuma, kao i za zemlje koje pristupaju, uz mogućnost pokretanja sankcija)
- **TZV „IZLAZNA KARTA“** - korišćenje prakse drugih intl. Organizacija, gdje se u slučaju sistemskog kršenja vrijednosti organizacije, zemlje „poziva“ na istupi iz organizacije, u ovom slučaju, sugerirati/primorati zemlju da sama pokrene proceduru člana 50 – izlazak...
- **TZV. OBRNUTI SOLANŽ PRINCIP** - [the Reverse Solange principle](#): as long as Member States respect the rights of EU citizens, laid down in the Charter of Fundamental Rights of the European Union (CFREU), the EU will respect national sovereignty outside of EU law and its implementation. Human rights within EU law are already well defended by the Charter, and with the acceptance of the Reverse Solange principle of the Charter, Member States will finally be bound to human rights in general.

DODATAK II

Iskustva pregovaranja - Slovenija

WHY AND HOW TO JOIN THE EUROPEAN UNION

ACCESSION AND NEGOTIATION PROCESS - SLOVENIAN EXPERIENCE -

**Zašto i kako pristupiti EU ?
– iskustva Slovenije**

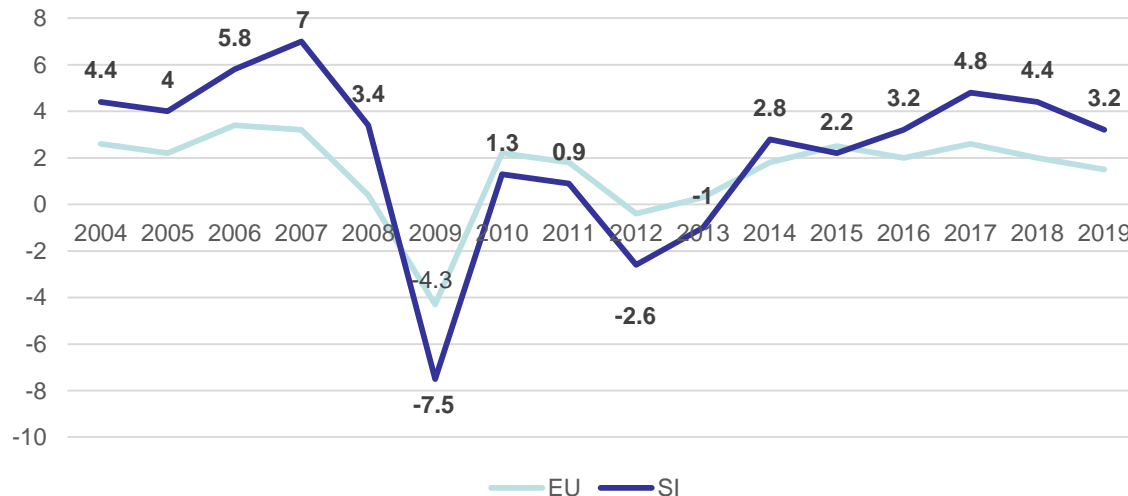
Slovenija, izabrani indikatori

48.392 mil	0,35% GDP EU27 (13.965,560 mil EUR)	
2,07 mil	0,46% EU populacije od 446 mil population	
20.300 km ²	0,50% površine EU	
	EU	SI
GDP/pc EU27 2019, EUR	31.060	23.000
GDP/pc pps 2019	100	88
unemployment rate 2019	5.4	4.5
public debt/GDP 2019	79%	49%
public debt/GDP oct2020	87%	60%

Slovenija GDP/pc PPS	
2019	88
2013	83
2010	85
2004	87
1998	79

Slovenija je medju prvim novim MS usla u eurozону, I pristupila Schengen zoni

Slovenija GDP real growth rate and EU 2004-2019

NEGOTIATIONS – YES OR NO?

- **IT IS A CANDIDATE COUNTRY WHO ACCEDES TO THE EUROPEAN UNION AND NOT VICE VERSA**
- **PROCESS IS VERY SIMILAR TO THE PROCESS OF JOINING THE CLUB**
 - **WHY ACQUIUS CAN NOT BE CHANGED**
 - **WHAT ARE TRANSITIONAL PERIODS**

IT IS NOT EASY WITH EU....

- **BUT IT IS MORE DIFFICULT AT HOME**
- **SEVERAL LEVELS OF NEGOTIATIONS – THE MOST IMPORTANT AND THE MOST DIFFICULT ARE INTERNAL, DOMESTIC NEGOTIATIONS**

CONFIDENTIAL?

- TRANCPARENCY OF PROCESS – THE RIGHT TO BE INFORMED AND TO PARTICIPATE IN DECISION MAKING
- IT IS WHOLE COUNTRY THAT ACCEEDES TO EU, NOT POLITICS

POLITICAL SUPPORT

- IT IS INDISPENSABLE, A PRECONDITION FOR A SUCCESSFUL COMPLETION OF THE PROJECT
- SLOVENIA – AGREEMENT OF ALL POLITICAL PARTIES

CASE OF SLOVENIA - KEY DOCUMENTS

© 2006 Jakša Vlahovič

**1994-1995 – STRATEGY OF
ECONOMIC DEVELOPEMENT OF
SLOVENIA**

**1998 – THE STRATEGY OF
SLOVENIA FOR ACCESSION TO
THE EU**

**1999-2002 – NATIONAL
PROGRAMME FOR THE
ADOPTION OF THE ACQUIS**

Bilateral problems with IT

- Italy as a neighbouring state recognised Slovenia as an independent state together with most of the countries of the EU (on 15 January 1992). However, it immediately raised the issue of the **status of the Italian minority in Slovenia**. Italy's diplomatic activities and allegations, all reports of international observer missions notwithstanding, resulted in the fact that Slovenia became a member of the [Council of Europe] as late as 14 May 1993, almost a year after it had been admitted to the UN. In the meantime, in August 1992, Italy recognised Slovenia's right to succession to all relevant treaties (some 50 in number) that had been concluded between Italy and Yugoslavia. Among them was the Treaty of Rome (1983), an agreement on compensation for the expropriated Italian property in the border area.
- "But after the political situation in Italy changed and the right-centre government of Silvio Berlusconi and Gianfranco Fini came to power (10 May 1994), Italy refused to honour this contract and **demanding the return of property in kind**. Since Slovenia refused to accept this claim and insisted on the respect of international law, **Italy vetoed negotiations on the Europe Agreement**. It claimed that Slovenian legislation was not in accord with European legislation as regards the **purchase of land by foreigners**. It was of little help for Slovenia to argue that an obligation to sell land to foreigners is relevant only **after a state becomes a member of the EU** (according to the principle of the free movement of capital) or that no similar demands have been made to other countries which had signed Europe Agreements.
- For SI it now became a demand by the EU, not Italy alone, to change its legislation. The EU considered the **dispute a bilateral matter** and would not jeopardise relations with one of its important members. The Slovenian government had to make a **declaration** that before signing the Europe Agreement it would **initiate a change of the Constitution allowing for the purchase of land by foreigners**, and that the amendment to the Constitution would become effective before the end of the ratification process.
- This allowed for the continuation of the negotiating process and even initialling the wording of the Europe Agreement on 15 June 1995. Yet Italy again vetoed the signing of the agreement until **Annex XIII** to the Europe Agreement had been added. Thereby Slovenia consented that after the treaty would enter into force, **EU nationals** who at any time legally and continuously had had a permanent residence for **three** years on the present territory of the Republic of Slovenia could, subject to reciprocity, acquire title to land.
- The change of the Italian political landscape, leading first to technical government under Lamberto Dini and then to a centre-left government under Romano Prodi, produced immediate **improvements in bilateral relations**. A Europe Agreement was finally signed on **10 June 1996**, four and a half years after Czechoslovakia, Hungary and Poland and more than three years after Bulgaria and Romania. It finally **entered into force on 1 February 1999**.

STRATEGY OF ECONOMIC DEVELOPEMENT

- FROM REGIONAL TO INDENPENDENT NATIONAL ECONOMY
- FROM SELF-MANAGED SOCIALIST TO MARKET ECONOMY
 - DEMOCRATIC POLITICAL INSTITUTION
 - OWNERSHIP TRANSFORMATION
 - DEVELOPMENT OF MARKETS (FINANCIAL, LABOUR, GOODS AND SERVICES)
- EQUILIBRIUM BETWEEN GROWTH AND BALANCE
- SYSTEM TRANSFORMATION
 - SOCIAL SECURITY SYSTEM REFORM
 - TAX SYSTEM REFORM
 - BUDGET REFORM
 -

STRATEGY FOR ACCESSION TO THE EU

- **MAIN OBJECTIVE**
 - TO DEFINE AND OUTLINE A SET OF MEDIUM-TERM ECONOMIC AND SOCIAL POLICIES REQUIRED TO COMPLETE THE ECONOMIC TRANSFORMATION AND PREPARE ECONOMY FOR ACCESSION
- **DOCUMENT STRUCTURE**
 - CRUCIAL ISSUES AND DECISIONS
 - MACROECONOMIC FRAMEWORK AND CONDITIONS
 - STRUCTURAL SECTORAL REFORMS
 - MATRIX OF REQUIRED POLICY MEASURES AND THEIR SEQUENCING

NATIONAL PROGRAMME FOR THE ADOPTION OF THE ACQUIS

- BASED ON THE SCREENING OF HARMONISATION OF LEGISLATION AND IS IN LINE WITH **NEGOTIATING POSITIONS**
- PROVIDES A **TIMETABLE OF POLICIES AND REFORMS REQUIRED** FOR PREPARATION OF THE COUNTRY FOR MEMBERSHIP OF THE EU AND THE MEASURES FOR THEIR IMPLEMENTATION IN THE PRE-ACCESSION PERIOD
- SERVES AS A BASIS FOR GOVERNMENT AND PARLIAMENT **ANNUAL LEGISLATIVE PROGRAMME**
- SERVES AS A BASIS FOR THE COMMISSION'S REGULAR REPORTS ON PROGRESS
- STRUCTURE – THREE COPENHAGEN CRITERIA AND MADRID CRITERION
- TEXT AND TABLES
- **REGULAR MONITORING – GOVERNMENT, PARLIAMENT, MEDIA**

WHAT WAS THE KEY ROLE OF ACCESSION PROCESS

- SPEEDING UP THE ACHIEVEMENTS OF OUR OWN GOALS
 - HELP IN OVERCOMING THE OBSTACLES TO SOME CHANGES (ECONOMIC MONOPOLIES, POLITICAL INTERESTS)
 - ESTABLISHMENT OF GRATER ORDER AND STABILITY IN THE ECONOMY AND SOCIETY AS A WHOLE
 - IMPROVEMENT OF COMPETITIVENESS OF ALL ECONOMIC SUBJECTS (INDIVIDUALS, COMPANIES, STATE)
-

CHANGES

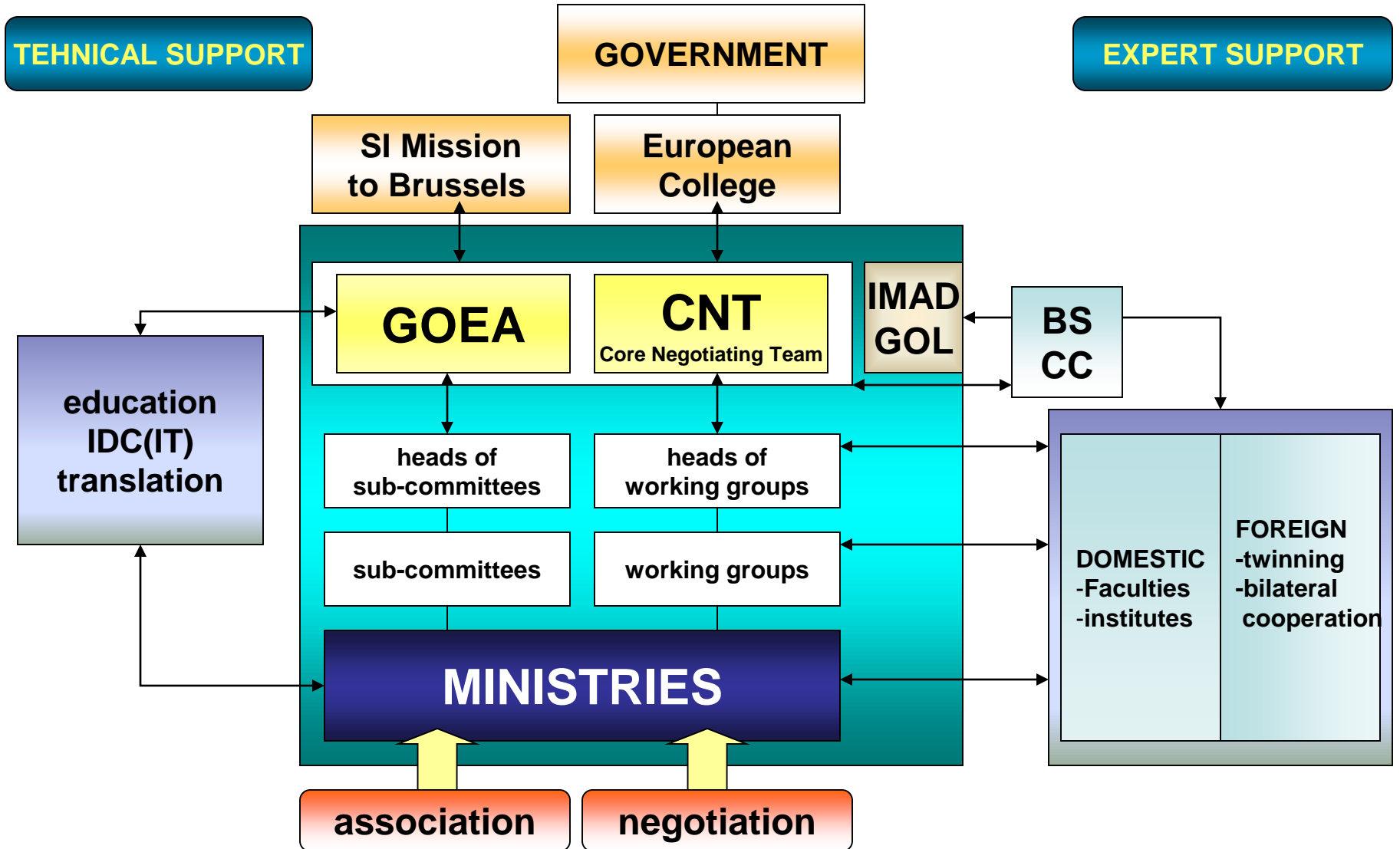
WAS IT POSSIBLE TO AVOID THEM AND CHANGE THE “RULES OF THE GAME”?
HAVE THE NECESSARY CHANGES BEEN IN OUR INTEREST?

DO NOT BLAME EU

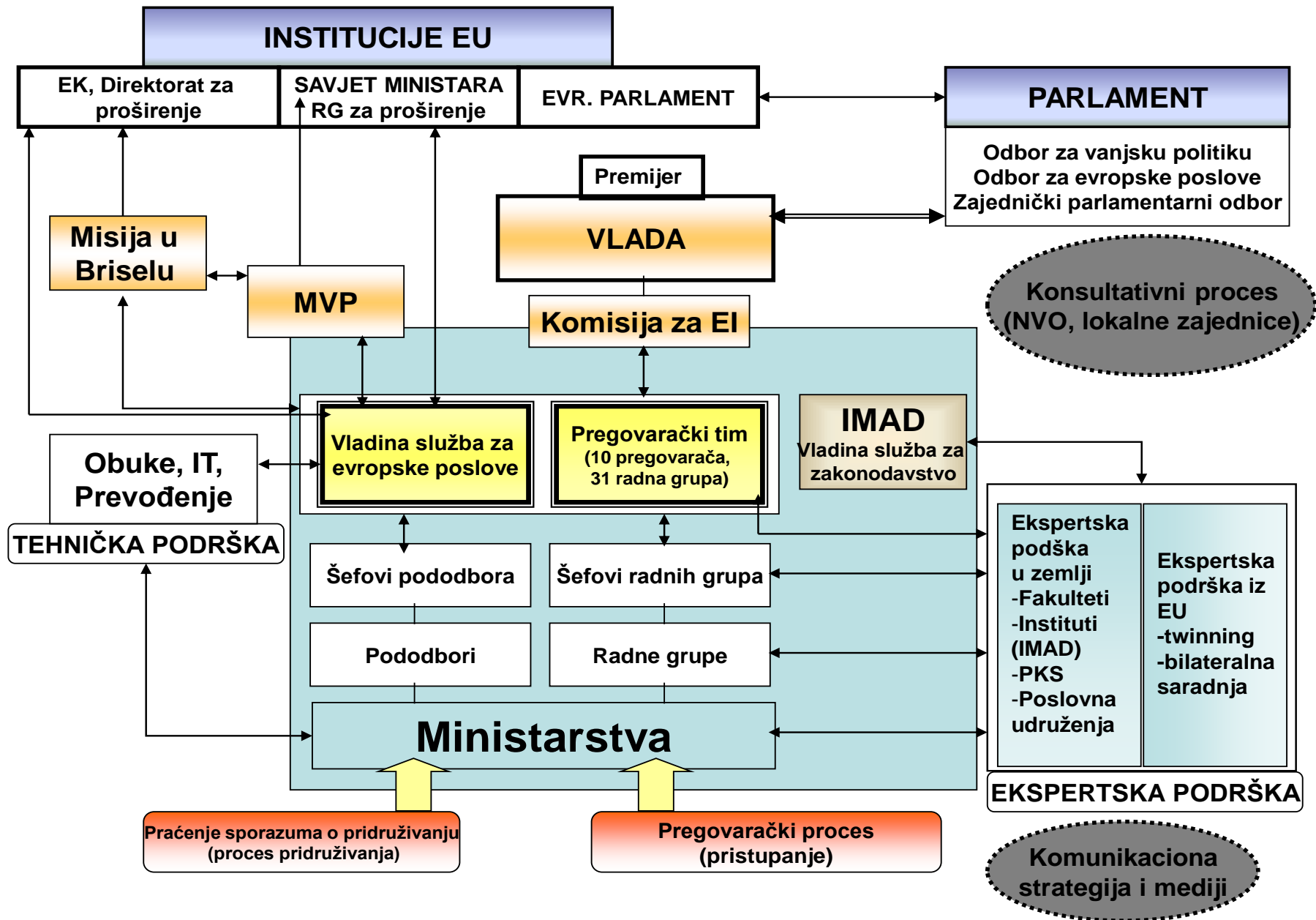
INTEGRATION MILESTONES - KEY DATES:

- 1992: PHARE FRAMEWORK AGREEMENT SIGNED (16th Sept.)
- 1993: COOPERATION AGREEMENT SIGNED (5th April)
- 1993: COOPERATION AGREEMENT ENTERED INTO FORCE (1st Sept.)
- 1993: EXPLORATORY TALKS FOR ASSOCIATION AGREEMENT (9TH – 10th December)
- 1995: NEGOTIATIONS FOR ASSOCIATION AGREEMENT STARTED (31st March)
- **1996: ASSOCIATION AGREEMENT SIGNED (10th June) AND THE SLOVENIA APPLIED FOR FULL MEMBERSHIP.**
- 1997: INTERIM AGREEMENT ENTERED INTO FORCE (1st January)
- **1998: ACCESSION NEGOTIATIONS STARTED (March)**
- 1999: ASSOCIATION AGREEMENT ENTERED INTO FORCE (1st Feb.)
- **2002: ACCESSION NEGOTIATIONS CONCLUDED (13th December)**
- 2003: ACCESSION TREATY SIGNED (16th April)
- 2004: MEMBERSHIP IN THE EU (1st May)
- 2007: EMU, €
- 2008: PRESIDENCY OF THE EU (1st Half)

HOW SI WERE ORGANISED

Pregovaračka struktura Republike Slovenije (1998-2003)

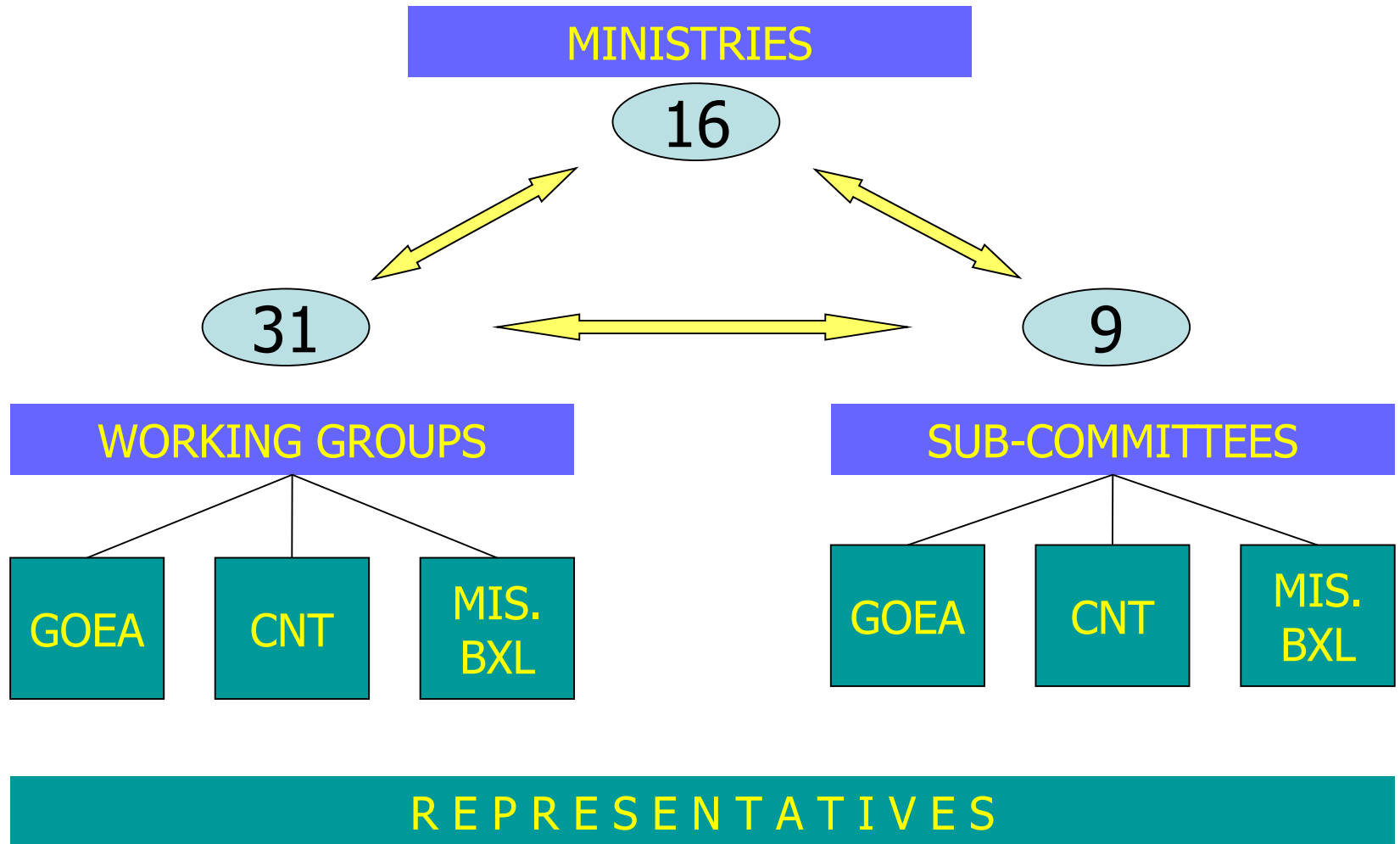

MINISTRIES AND THEIR PROBLEMS

GOEA – CNT Centralna Vlada – Sluzba i pregovaracki tim	HEAD OF WG,SC	HEAD OF WG,SC	HEAD OF WG,SC	HEAD OF WG,SC	HEAD OF WG,SC	HEAD OF WG,SC	
	EU DEP.	EU DEP.	EU DEP.	EU DEP.	EU DEP.	EU DEP.	

ministry

COORDINATION PROBLEM?

ASSOCIATION STRUCTURES

ASSOCIATION COUNCIL

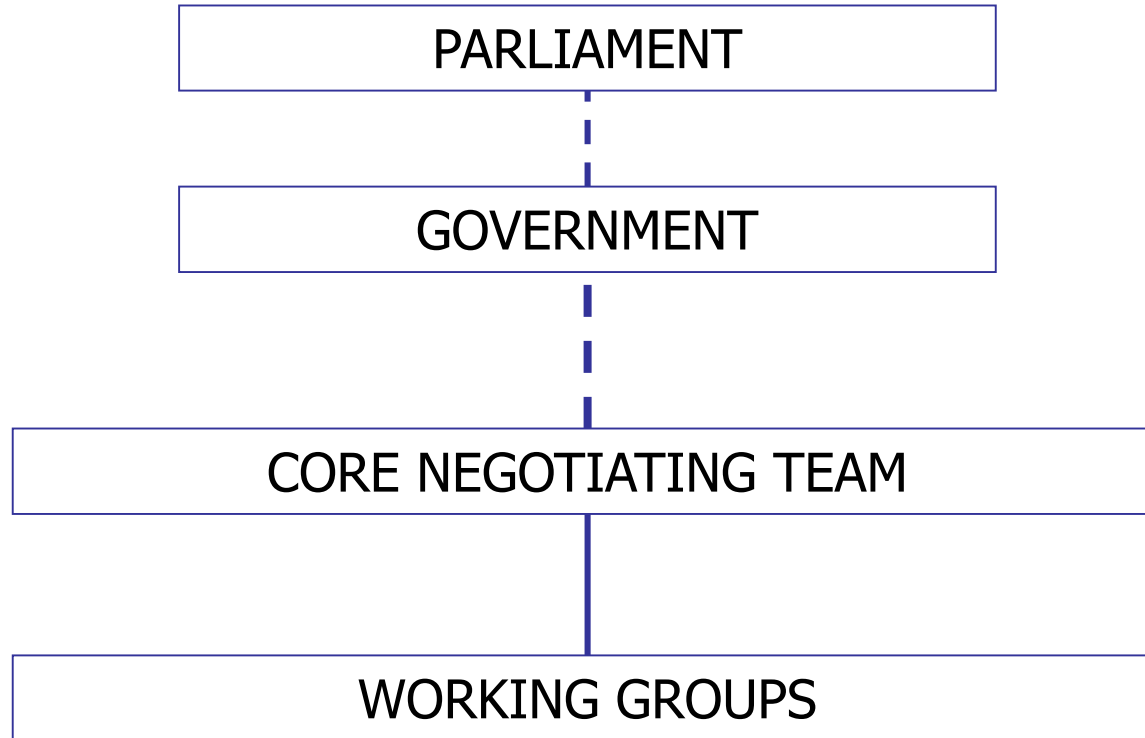
ASSOCIATION COMMITTEE

SUB-COMMITTEES:

1. AGRICULTURE AND FISHERIES
2. INTERNAL MARKET
3. TRADE, INDUSTRY
4. ECONOMIC AND MONETARY ISSUES
5. INNOVATION
6. TRANSPORT, ENVIRONMENT, ENERGY AND TENS
7. ECONOMIC AND SOCIAL COHESION
8. CUSTOMS, DRUGS AND MONEY LAUNDRING

ASSOCIATION PARLIAMENTARY COMMITTEE

NEGOTIATING STRUCTURES

CORE NEGOTIATING TEAM (1998-2003)

(MIXED STRUCTURE, INCL. LOCAL EXP.)

PM OFFICE/MINISTER	HEAD (JANEZ POTOČNIK)	Direktor Instituta, ecc, od 2002 EI Ministar
MINISTRY OF FINANCE	MEMBER (HELENA KAMNAR)	2001-2003
MINISTRY OF FOREIGN AFF.	MEMBER (DRAGOLJUBA BENČINA) 2002-03, Pravnik, od 2002 amb. / MITJA DROBNIČ (2001-02)	
GOVERNMENT OFFICE FOR LEGISLATION	MEMBER (MIRO PREK), pravnik GOEA	5 - Company Law. 17 - Science and Research 18 - Education and Training, 20 - Culture and Audio-Visual Policy, 24 - Justice and Home Affairs
ECONOMIC AND MONETARY ISSUES CUSTOMS, TAXES, DRUGS AND MONEY LAUNDERING	MEMBER (ANDREJ RANT) Ekonomista I Filolog Bank of Slovenia	4 - Free Movement of Capital , 10 - Taxation 11 - Economic and Monetary Union , 28 - Financial Control 29 - Financial and Budgetary Provision
CHAMBER OF COMMERCE	MEMBER (CVETO STANTIČ) Marketing direktor HIT Nova Gorica	9 - Transport, 14 - Energy 15 - Industrial Policy, 16 - Small and Medium-sized Undertakings, 19 - Telecommunications and Information Technologies
AGRICULTURE	MEMBER (IZTOK JARC), Ministry of Agriculture, 2001-2003 / MEMBER (FRANC BUT), Ministry, 1998-2000	
AGRICULTURE	MEMBER (EMIL ERJAVEC), prof Biotehnoški fakultet	8 - Agriculture 7 - Fisheries
ENVIRONMENT	MEMBER (FEDOR CERNE) Biotechnology, Director and Researcher, PRO-ECO ltd L	22 - Environment, 30 - Institutions 31 - Other
STRUCTURAL FUNDS	MEMBER (IGOR STRMŠNIK), ecc Ministry of Economy	12 - Statistics , 13 - Social Policy and Employment 21 - Regional Policy and Coordination of Str. Instruments
INTERNATIONAL RELATIONS Internal Market Trade Industry and ECSC products Customs, Taxes, Drugs and Money Laundering	MEMBER (VOJKA RAVBAR), ecc Executive director, SKB Banka	1 - Free Movement of Goods 2 - Freedom of Movement of Persons 3 - Freedom to Provide Services 6 - Competition and State Aids 23 - Consumers and Health Protection 25 - Customs Union 26 - External Relations and Development Aid 27 - Common Foreign and Security Policy
FINANCIAL QUESTIONS	ADVISER (MOJMIR MRAK)	

NEGOTIATING POSITIONS are official documents whereby the Republic of Slovenia has committed itself to adopt and implement the acquis. They comprise:

- **an introductory part** with a summary of the negotiating position: Slovenia's requests for transitional periods, the situation regarding a particular chapter at the time of preparation of the negotiating position, the degree of harmonisation with the acquis and assessment of the institutional capacity for implementation of the harmonised legislation;
- **a justification**, which provides a more detailed description of the situation regarding a particular chapter and the existing legislation, outlines the process of harmonisation with the acquis, provides a detailed justification of any requests for transitional periods and derogations and defines the institutional framework for implementing the harmonised legislation; and
 - **annexes** (if required – timetables, analyses, additional information).
- **Transitional periods**
 - are requested by candidate-countries for harmonisation with the acquis after the anticipated accession date
 - have to be clearly defined in terms of goals and time
 - must be convincing and well grounded, and
 - can also be requested by the EU.
- **Derogations** are requested by candidate-countries seeking a permanent derogation from the acquis, and are granted only in exceptional cases.
- If the European Union institutions require any additional information concerning the submitted negotiating positions, Slovenia prepares **additional clarifications**.

WORKING GROUPS FOR PREPARATION OF NEGOTIATING POSITIONS

HEADS OF WORKING GROUPS

STATE SECRETARIES FROM THE MINISTRIES WHICH ARE COVERING THE MAJORITY OF THE WG SUBSTANCE

MEMBERS OF WORKING GROUPS

REPRESENTATIVES OF PUBLIC ADMINISTRATION – INTERMINISTERIAL COORDINATION, DOMESTIC EXPERTS, BS,
CHAMBER OF COMMERCE, TRADE UNIONS

INTEREST GROUPS

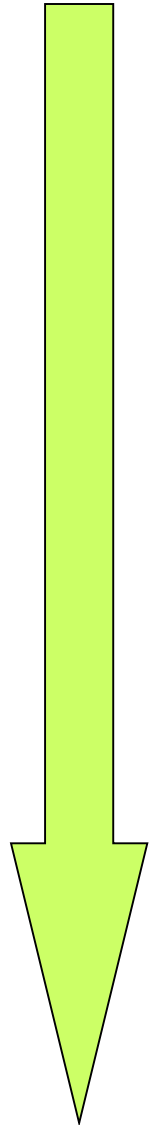
REPRESENTATIVES OF THE NON-GOVERNMENTAL ORGANISATIONS INVITED THROUGH THE PUBLIC INVITATION

	chapter	ministry	head of WG	member of NT
1	Free Movement of Goods	ME	Renata Vitez	Vojka Ravbar
2	Freedom of Movement of Persons	MLFSA	Stasa Baloh Plahutnik	Vojka Ravbar
3	Freedom to Provide Services	ME	Renata Vitez	Vojka Ravbar
4	Free Movement of Capital	MF	Matej More	Vojka Ravbar
5	Company Law	ME	Andrej Plano	Miro Prek
6	Competition and State Aids	ME	Renata Vitez	Vojka Ravbar
7	Agriculture	MAFF	Iztok Jarc	Iztok Jarc dr. Emil Erjavec
8	Fisheries	MAFF	Joze Sterle	Iztok Jarc dr. Emil Erjavec
9	Transport Policy	MT	Peter Pengal	Cveto Stantic
10	Taxation	MF	Darko Koncan	Vojka Ravbar
11	Economic and Monetary Union	MF	Helena Kamnar	Vojka Ravbar
12	Statistics	SORS	Tomaz Banovec	Igor Strmsnik
13	Social Policy and Employment	MLFSA	Natasa Belopavlovic	Igor Strmsnik
14	Energy	MEPP	Djordje Zebeljan	Cveto Stantic
15	Industrial Policy	ME	Mateja Mesl	Cveto Stantic
16	Small and Medium-sized Undertakings	ME	Darja Osvald	Cveto Stantic
17	Science and Technology	MESS	dr. Zoran Stancic	Miro Prek
18	Education and Training	MESS	Viljana Lukas	Miro Prek
19	Telecommunications and Information Technologies	MIS	dr. Bojan Boštjancic	Cveto Stantic
20	Culture and Audio-Visual Policy	MC	Vojko Stopar	Miro Prek
21	Regional Policy and Co-ordination of Structural Instruments	ME	Igor Strmsnik	Igor Strmsnik
22	Environment	MEPP	Marko Slokar	dr. Fedor Cerne
23	Consumers and Health Protection	ME	Renata Vitez	Vojka Ravbar
24	Justice and Home affairs	MIA	dr. Bojan Bugaric	Miro Prek
25	Customs Union	ME	Renata Vitez	Vojka Ravbar
26	External Relations and Development Aid	ME	Renata Vitez	Vojka Ravbar
27	Common Foreign and Security Policy	MFA	Samuel Zbogar	Vojka Ravbar Dragoljuba Bencina
28	Financial Control	MF	Jurij Milatovic	Vojka Ravbar
29	Financial and Budgetary Provisions	MF	Helena Kamnar	Vojka Ravbar
30	Institutions	GOEA	Andrej Engelman	dr. Fedor Cerne
31	Other	GOEA	Jure Mezek	dr. Fedor Cerne

5th Enlargement	6th Enlargement
1. Free movement of goods	1. Free movement of goods
	5. Public procurement
2. Free movement of persons	2. Freedom of movement for workers
3. Freedom to provide services	3. Right of establishment and freedom to provide services
	9. Financial services
4. Free movement of capital	4. Free movement of capital
5. Company law	6. Company law: 7. Intellectual property law
6. Competition policy	8. Competition policy
7. Agriculture	11. Agriculture and rural development
	12. Food safety, veterinary and phyto-sanitary policy
8. Fisheries	13. Fisheries
9. Transport policy	14. Transport policy : 21. Trans-European networks (one half of it)
10. Taxation	16. Taxation
11. Economic and Monetary Union	17. Economic and monetary policy
12. Statistics	18. Statistics
13. Social policy and employment	19. Social policy and employment (including anti-discrimination and equal opportunities for women and men)
14. Energy	15. Energy: 21. Trans-European networks (one half of it)
15. Industry policy : 16. Small and medium-sized enterprises	20. Enterprise and industrial policy
17. Science and research	25. Science and research
18. Education and training	26. Education and culture
19. Telecommunication and IT; 20. Culture and audio-visual policy	10. Information society and media
21. Regional policy and coordination of structural instruments	22. Regional policy and coordination of structural instruments
22. Environment	27. Environment
23. Consumer and health protection	28. Consumer and health protection
24. Cooperation in the field of Justice and Home Affairs	23. Judiciary and fundamental rights: 24. Justice, freedom and security
25. Customs union	29. Customs union
26. External relations	30. External relations
27. Common Foreign and Security Policy (CFSP)	31. Foreign, security and defense policy
28. Financial control	32. Financial control
29. Financial and budgetary provisions	33. Financial and budgetary provisions
30. Institutions	34. Institutions
31. Others	35. Other issues

1. FREE MOVEMENT OF GOODS
2. FREEDOM OF MOVEMENT FOR WORKERS
3. RIGHT OF ESTABLISHMENT AND FREEDOM TO PROVIDE SERVICES
4. FREE MOVEMENT OF CAPITAL
5. PUBLIC PROCUREMENT
6. COMPANY LAW
7. INTELLECTUAL PROPERTY LAW
8. COMPETITION POLICY
9. FINANCIAL SERVICES
10. INFORMATION SOCIETY AND MEDIA
11. AGRICULTURE AND RURAL DEVELOPMENT
12. FOOD SAFETY, VETERINARY AND PHYTOSANITARY POLICY
13. FISHERIES
14. TRANSPORT POLICY
15. ENERGY
16. TAXATION
17. ECONOMIC AND MONETARY UNION
18. STATISTICS
19. SOCIAL POLICY AND EMPLOYMENT
20. ENTERPRISE AND INDUSTRIAL POLICY
21. TRANS-EUROPEAN NETWORKS
22. REGIONAL POLICY AND THE CO-ORDINATION OF STRUCTURAL INSTRUMENTS
23. JUDICIARY AND FUNDAMENTAL RIGHTS
24. JUSTICE, FREEDOM AND SECURITY
25. SCIENCE AND RESEARCH
26. EDUCATION AND CULTURE
27. ENVIRONMENT
28. CONSUMER AND HEALTH PROTECTION
29. CUSTOMS UNION
30. EXTERNAL RELATIONS
31. FOREIGN, SECURITY AND DEFENCE POLICY
32. FINANCIAL CONTROL
33. FINANCE AND BUDGETARY PROVISIONS
34. INSTITUTIONS
35. OTHER

***NEW
WORKING
GROUPS
(in case of
SLO – 31 !)***

HOW TO DEAL WITH EU?

SOME BASIC RULES

ROLE OF THE PARLIAMENT

- **ROLE OF THE PARLIAMENT IN ACCESSION / ENLARGEMENT PROCESS IS GROWING**
- **SLOVENIAN PARLIAMENT:**
 - **COMMITTEE FOR INTERNATIONAL RELATIONS:
ADOPTING NEGOTIATING POSITIONS
(MONTHLY)**
 - **COMMISSION FOR EU AFFAIRS:
CONSULTATIONS-ADVISORY BODY (WEEKLY)**

PROCESS OF NEGOTIATIONS

- **NOTHING IS AGREED UNTIL EVERYTHING IS AGREED !**

- **SLOVENIA**

1998 – 2001

ALL WORKING GROUPS / CHAPTERS

2002

**FINANCIAL NEGOTIATIONS (AGRICULTURE,
REGIONAL POLICY, FINANCIAL AND
BUDGETARY PROVISIONS)**

INSTITUTIONS

CONSISTENCY

- **COORDINATE POLICY IN ALL MINISTRIES AT EVERY LEVEL. MINISTERS AND CIVIL SERVANTS OF THE SAME GOVERNMENT MUST NEVER, EVER CONTRADICT ONE ANOTHER**
- **CONCERNING THE ISSUES THAT MATTER TO YOU, MAKE SURE THAT EVERYBODY ELSE KNOWS WELL IN ADVANCE EXACTLY WHAT OUTCOME YOU WANT**
- **DO NOT CHANGE POLICY WITHOUT A GOOD AND OBVIOUS REASON**
- **IF YOU MAKE A PROMISE, KEEP IT**

COMMON SENSE

- HAVE THE “PLAN B” READY IN CASE THE ”PLAN A” FALLS THROUGH
- SEND YOUR BEST PEOPLE TO BRUSSELS. YOU CANNOT AFFORD NOT TO

FUTURE ENLARGEMENTS?

ENLARGEMENT FATIGUE, ABSORPTION CAPACITY
WINDOW OF OPPORTUNITY

DAY OF ENTRY:
WHEN?
WHAT WILL CHANGE?

WHY EUROPEAN UNION?

- SLOVENIA IS A PART OF EUROPE, EU MEMBERSHIP IS THEREFORE LOGICAL CONTINUATION OF OUR WAY, REAFFIRMING SLOVENIA AS AN INDEPENDENT AND RECOGNISABLE STATE IN THE AREA OF EUROPEAN CULTURAL IDENTITY AND VALUES
- WHEN EVALUATING THE NEEDED CHANGES IN THE PROCES OF EU ACCESSION, IT SHOULD NOT BE FORGOTTEN WHY WE ACTUALLY WANT TO ENTER THE EU
 - STABILITY
 - SECURITY
 - PROSPERITY
 - VALUES